

Podcastserie: *Sprogbrug på KU / Language Use at the University of Copenhagen (UCPH)*

Resumé af episode 2: *Said and unsaid about language use at meetings (Sagt og usagt om sprogbrug på møder)*, optaget 26. oktober 2023.

Indledning

Denne episode handler om sprogvvalg og sprogbrug i forbindelse med møder på Københavns Universitet. Vi deltager alle sammen i møder, men hvordan bestemmer vi, hvilke sprog vi skal bruge hvornår? Hvordan påvirker sprogvvalget på møderne os og vores forståelse og bidrag på møderne? Hvordan kan vi sikre, at sprogvvalg fører til inklusion frem for eksklusion? Ud over disse spørgsmål taler vi om anbefalingerne i KU's sprogpolitik, og vi hører forskellige personlige historier om sprogbrug på møder.

Denne episode er på engelsk, selvom alle medvirkende er dansktalende. Valget af engelsk skyldes, at vi gerne vil gøre det muligt for KU-ansatte, der ikke forstår dansk endnu, at lytte med. Det er ikke nødvendigvis alle, der føler sig lige fortrolige med engelsk, men i denne sammenhæng antager vi, at engelsk udvider den potentielle målgruppe i forhold til dansk.

Vært:

- Katja Årosin Laursen, akademisk sprogkonsulent, Center for Internationalisering og Parallelsproglighed (CIP)

Gæster:

- Christine Gulstad, fuldmægtig i Afdelingen for Studerende og Uddannelse på Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet (SUND)
- Lisbeth Verstraete-Hansen, institutleder på Institut for Engelsk, Germansk og Romansk (ENGEROM)
- Janus Mortensen, professor i flersprogethed og sprogpolitik, CIP

Taler vi overhovedet om sprogvvalg og sprogbrug i forbindelse med møder?

Christine fortæller, at hun og kollegerne taler om sprogbrug i forbindelse med møder. Størstedelen af møderne foregår på engelsk, primært fordi møderne omhandler engelsksprogede uddannelser, og fordi flere af deltagerne ikke taler dansk. Overordnet er alt mødematerialet på engelsk, men tidligere var det et problem, at vigtige dokumenter, som fx procedurer for kursusevalueringer kun fandtes på dansk.

Andre møder, som fx teammøder, foregår enten på dansk eller på en blanding af dansk og engelsk, da en af kollegerne godt nok forstår dansk, men foretrækker at bruge engelsk. Christine siger, at det er blevet mindre akavet for hende gennem årene at bruge engelsk på møder, da de simpelthen holder flere møder på engelsk, hvilket gør hende mere tryk ved det.

I et lydclip siger en britisk kollega fra CIP, at han overordnet har det godt med at deltage i møder på dansk. Delvist fordi der ofte er slides på engelsk, og delvist fordi CIP har en sprogpolitik, der går ud på, at den enkelte kan tale det sprog, de har det bedst med, typisk dansk eller engelsk. Han foretrækker som regel at tale engelsk, og det er hans opfattelse, at hans kolleger forstår ham. Noget, som dog kan være svært at forstå på møder, men også mere generelt, er, hvis folk taler meget lavt, meget hurtigt, mumler eller ikke udtaler endelserne på ordene tydeligt. En anden ting, som kan være svært at forstå, er jokes, som ofte fyres hurtigt af, og det kan føles ekskluderende ikke at kunne forstå dem.

Lisbeth fortæller, at samtalen om sprogvalg og sprogbrug på møder, og i andre situationer, fylder meget på ENGEROM. Instituttet er kendetegnet ved, at mange ansatte har sprog som forskningsområde, og mange af instituttets kurser undervises på forskellige sprog, hvilket betyder, at der er mange sprog i spil hver dag. I kraft af deres faglighed er de ansatte meget opmærksomme på, at sprog er et socialt, kulturelt og historisk fænomen, og at vores sprogbrug i høj grad påvirker vores opfattelse af hinanden. Lisbeth mener, at vi stort set alle på tværs af universitetet deler oplevelsen af i nogle situationer at bruge sprog, som ikke er vores modersmål, og at disse situationer kan medføre sårbarhed.

Processen med at skabe en lokal sprogpolitik

ENGEROM har gennem en længere periode udviklet en lokal sprogpolitik for instituttet med hjælp fra Janus. Processen med at skabe en lokal sprogpolitik har inkluderet en masse forberedende arbejde i form af workshops og nedsættelse af en arbejdsgruppe, som har udarbejdet udkast til den lokale sprogpolitik.

Janus tilføjer, at der altid vil være sproglige forskelle og udfordringer, når man arbejder i et flersproget miljø som universitetet. Der er ikke én løsning, som passer alle lige godt, men dialog om sprogbrug kan skabe større bevidsthed hos os alle om forskellige behov, oplevelser og perspektiver. Janus understreger vigtigheden af at betragte en sprogpolitik som en proces frem for et produkt, da behov og muligheder kan ændre sig med tiden.

Sprogpolitik – i teori og praksis

Lisbeth fortæller, at ENGEROMs sprogpolitik har klare retningslinjer for, hvordan møder skal foregå og hvordan parallelsproglighed kan praktiseres. Der er fx en aftale om, at oplægsholdere har slides på dansk, hvis deres oplæg foregår på engelsk (og vice versa), ligesom spørgsmål og diskussionsindlæg på dansk løbende opsummeres på engelsk af en kollega, som er blevet udvalgt som mediator inden mødet. I teorien er principperne tydelige, men i praksis er det ikke altid så nemt. Det at være mediator på et møde er en krævende opgave, som kræver mentalt overskud og koncentration. Derudover fortæller Lisbeth om en situation, hvor en gæstetaler havde planlagt at holde oplæg på dansk med slides på engelsk, men nogle af deltagerne satte spørgsmålstejn ved denne beslutning på selve mødet, og på den måde opstod der en slags sproglig forhandling på trods af klare principper om, at oplægsholdere selv kunne vælge sprog. Dette viser, at det kan være svært at tale om sproglige udfordringer og dilemmaer. En vigtig pointe her er dog, at det ikke er sprogpolitikken, der skaber sproglige problemer. Udfordringerne er her allerede, men sprogpolitikken kan være med til at synliggøre dem.

Hvad anbefaler KU's sprogpolitik om møder?

Der står blandt andet i KU's sprogpolitik og baggrundspapirer, at alle ansatte uanset sproglig baggrund skal have mulighed for at deltage i råd, nævn og udvalg, og at ingen må føle sig ekskluderet eller marginaliseret. Dette gælder også i forbindelse med møder, hvor der bl.a. skal aftales og nedskrives faste procedurer for sprogvalg og sprogbrug.

Som eksemplet ovenfor viser er det ofte lettere sagt end gjort at lave en lokal sprogpolitik. Janus bemærker, at det at nedfælde en sprogpolitik ikke nødvendigvis er det samme som at skabe ændringer i praksis eller at finde perfekte løsninger. Men han opfordrer til, at vi ser sprogpolitikken som et udgangspunkt for at begynde en løbende samtale om sprog.

Janus tilføjer, at han ikke er sikker på, at KU's sprogpolitik endnu bruges så optimalt som den kunne, da mange stadig ikke taler så meget om sprogvvalg og sprogbrug, men han opfordrer til at vi tør åbne denne dialog.

3 skridt til at skabe en god lokal sproglig praksis

Afslutningsvis giver Janus tre konkrete råd til, hvordan man kan komme godt i gang med at tale om sprog i sin lokale enhed og eventuelt udvikle en lokal sprogpolitik:

1. Første skridt mod at skabe en god sproglig praksis lokalt er at initiere og omhyggeligt rammesætte en samtale om sprogvvalg, hvor alle de forskellige stemmer og perspektiver bliver hørt.
2. Næste skridt er at udvikle lokale principper for sprogvvalg og udarbejde en klar plan for, hvordan disse principper skal implementeres og evalueres – og ikke mindst for hvem, der er ansvarlig for hvad i processen.
3. Sidste skridt er, at man sørger for løbende opfølgning, dialog og tilpasning af de lokale sprogprincipper, så de ændrer sig ved ændrede behov.

Det er som udgangspunkt lederens ansvar at initiere dialogen og processen, men det er altid et fælles ansvar, at kommunikationen på arbejdspladsen fungerer godt. Der er som sagt ikke én løsning, som passer alle i alle situationer, men for at kunne finde det bedste kompromis er vi nødt til at tale sammen om sprogbrug og sprogvvalg både på og udenfor møder, og vi er nødt til at turde sige det usagte højt.

Kontaktinformation:

Center for Internationalisering og Parallelsproglighed:

Hjemmeside: www.cip.ku.dk

Telefon: +45 35 32 86 39

E-mail: cip@hum.ku.dk

Katja Årosin Laursen aarosin@hum.ku.dk